

adott körülményeknek megfelelően. *Lombot sohu nem szabad hagyni a védelmi váz anyagán, mert az kellemetlenül árnyékol és növeli a szélnyomást.*

Az eddigi kúpos, vagy függőleges védelmi váz megengedi, hogy a szarvas a csemetéhez közel álljon. A kehely alak azt a védelem érdekében kedvezően befolyásolja, távol tartja a szarvast a megvédendő csemetétől és a *felső karika* még véd a felágaskodás esetén.

A javasolt eljárás alkalmazásával lényegesen olcsóbb lesz az 1 ha-ra eső önköltségünk és tetemes munkát, energiát takarítunk meg.

Az egyedi védelem nagy előnye, hogy nem zavarja a vadállományt. Helyben maradhat a szarvasnász idején. Ott áll az árvizek alkalmával, amikor nagy eltolódások lehetnek a vadlétszám elhelyezkedésében. (Magasabb részekre felszoruló vadcsapatok következtében). Nem zárja el a vad átjárását, váltását. Kényesebb sarkok, kisebb foltok is megvédhetők. Fasorok, fapászták védhetők.

Tanulmányom is igyekszik járható utat teremteni az erdő- és vadgazdálkodás egymás mellett élésének biztosítása érdekében. Mégpedig nem „minden áron”, hanem a biztonság növelésével, a legolcsóbban. Azon, hogy nem két-három éves suhánggal erdősítünk hanem egyéves válogatott csemetével, ne ütközzön meg senki. A fiatal egyed s a föld feletti és föld alatti rész helyes aránya biztosítéka az egészséges fejlődésnek.

Természetesen a vadkárelhárítás nem olyan munka, hogy egyszer elvégzem és többé nem törődöm vele. Állandó ellenőrzést, és ha kell, gyors beavatkozást kíván. Vannak területek, ahol olyan erőszakos a támadás, hogy csak dróthálós sűrűség védi meg a csemetét, de az előfordulás gyakorisága olyan kevés, hogy az egész komplexum megvédését nem építhetjük ily költségesre és biztonságosra, mert túl sok pénzbe kerül.

Ilyen helyeken menet közben avatkozunk be, sűrítjük a védelmet, esetleg egy-két szarvast ki is lövünk a biztosítás érdekében.

1962 őszének időjárása

A hosszantartó, száraz periódus lezárult. Igaz, hogy szeptember és október csapadékösszege még mindig messze elmaradt a sokévi átlagtól, annál bőségebb csapadék hullott viszont novemberben. Nézzük a fontosabb időjárási tényezőket havonként.

Szeptember. A hónap első felében tovább folytatódott a viszonylag meleg időjárás. A napi középhőmérséklet csaknem minden napon meghaladta az átlagot. A hónap második felében viszont 1—2 fokkal átlag alatti érték adódott. Ennek az lett a következménye, hogy az egész hónapra számított középérték mintegy 0,5—2,0 C°-kal maradt a törzserték alatt. A hőmérséklet maximális értékei általában 5-én és 15-én mutatkoztak 29—33, illetve 28—32 C°-kal. A legalacsonyabb értéket pedig 25-e körüli időben észlelték. 15—28-ig terjedő időben az ország több helyén észleltek talajmenti fagyot.

Bár még ez a hónap is száraznak mondható, mégis a megelőző hónaphoz viszonyítva lényeges javulás mutatkozott. Az ország jelentős részén mértek átlag feletti és átlag körüli csapadékot. Az átlagost meghaladó csapadék hullott Vas, Zala és Somogy megye egyes részein, Baranya megye déli részén, Bács-Kiskun megye Duna-

Hónap	M e g n e v e z é s	Magyar- óvár	Keszthely	Szent- gotthárd	Pécs	Buda- pest	Kalocsa	Szolnok	Miskolc	Kis- várd	Debrecen	Békés- csaba	Kékes- tető
1962. szep- tem- ber	Havi középhőmérséklet C°	14,4	15,0	13,5	16,5	16,4	16,3	15,9	15,2	15,3	15,0	16,1	10,9
	Eltérés a sokévi átlagtól	-0,7	-1,1	-1,7	0,0	+0,1	-0,4	-0,6	-0,6	-0,1	-0,9	-1,1	-0,7
	Abszolút max. C°	30,4	29,0	29,4	32,8	30,7	30,8	31,8	31,6	31,4	32,4	31,7	23,6
	nap	4	7	4	12	12	5	5	5	5	5	5	5
	Abszolút min. C°	1,5	3,8	1,8	5,3	6,2	5,4	4,2	2,8	4,5	2,3	2,4	2,0
	nap	25	20	25	10	20	26	25	25	10 15	15	23	23
	Havi csapadék összege mm	40	42	106	40	27	60	29	12	30	30	12	43
	Eltérés	-22	-29	+11	-16	-27	+7	-15	-44	-18	-19	-35	-33
Napsütés havi összege óra	222	212	184	196	227	193	229	207	214	218	208	234	
1962. októ- ber	Havi középhőmérséklet C° ...	9,9	11,3	9,7	12,5	11,8	12,3	10,8	9,9	9,9	9,7	10,9	7,5
	Eltérés a sokévi átlagtól	-0,1	+0,3	-0,1	+1,5	+0,7	+0,1	-0,2	-0,5	-0,2	-0,7	-0,6	+1,3
	Abszolút max. .... C°	25,2	24,5	22,7	26,6	25,2	25,0	24,6	25,4	24,3	24,0	25,0	18,4
	nap	3	3	2	2,4	4	2	3	4	3	3	1,4	5
	Abszolút min. C°	-2,3	-0,5	-0,6	1,2	1,5	0,2	-2,4	-3,6	-4,9	-5,2	-4,1	0,8
	nap	23	22	27	27	23	22	22	23	23	27	24	22
	Havi csapadék összege mm	49	17	41	5	22	5	4	4	0,3	4	5	9
	Eltérés	+9	-46	-25	-55	-29	-41	-39	-44	-48	-46	-41	-62
Napsütés havi összege óra	192	194	160	186	211	211	227	195	223	225	220	238	
1962. no- vem- ber	Havi középhőmérséklet C° ...	4,4	4,9	3,6	6,2	6,1	5,8	6,4	6,4	7,0	6,7	7,3	2,1
	Eltérés a sokévi átlagtól	0,0	-0,4	-0,5	+0,8	+1,1	+0,8	+1,8	+2,4	+3,4	+2,2	+2,0	+1,5
	Abszolút max. C°	16,6	15,2	14,4	16,5	15,5	17,3	18,7	16,5	21,6	19,4	21,4	13,7
	nap	7	7	7	7	8	7	8	7	1	1	1	3
	Abszolút min. C°	-2,8	-5,2	-7,5	-1,6	-1,4	-3,6	-2,6	-1,6	-1,0	-3,7	-4,8	-6,8
	nap	17	30	30	24	29	28	27	28	26,28	26	27	27
	Havi csapadék összege mm	152	176	180	79	173	68	120	118	86	90	90	242
	Eltérés	+104	+122	+120	+25	+120	+21	+76	+68	+48	+43	+47	+175
Napsütés havi összege óra ...	30	24	15	31	29	31	40	17	43	38	50	34	

menti területein. Ugyanakkor Miskolc térségében még az átlag negyedét sem érte el a lehullott csapadék mennyisége.

A hónap időjárását a bőséges napfény jellemzi. Ez igen kedvező volt a gyümölcs érése szempontjából. Viszont az esőzések nem tudták pótolni a hosszantartó, száraz periódus után hiányzó talajnedvességet, s emiatt a talajművelési munkákat nem lehetett elkezdni.

Október. Ismét a hónap első fele a melegebb, második fele hűvösebb az átlagosnál. A havi átlag alakulásában két eltérő terület jelentkezik: az ország középső része Pécestől Budapestig melegebb, ettől keletre és nyugatra hűvösebb volt, mint a sokévi átlag. A hőmérséklet maximális értékei általában a hónap 1—5-ig napján jelentkeztek, 22—26 °C-kal, míg a legalacsonyabb értéket 29-én észlelték 6—15 °C-ot. A leg-erősebb éjszakai lehülés 22—27. közötti időszakban volt, amikor a talajközeli légréteg —7 °C-ig hűlt le.

A szeptemberi, kissé csapadékosabb időjárás nem folytatódott, s ismét beállt a szárazság. Átlagfőlötti csapadékot csak Magyaróváron mértek. Innen kelet felé haladva, fokozatosan kevesebb eső esett. A Salgótarján—Nagykőrös—Kalocsa-vonalon már csak az átlag egytizede és fele közötti csapadék hullott. Az ország többi részén az átlag egytizedét sem érte el a havi csapadék mennyisége. Az ország keleti felében pedig az 5 mm-t sem érte el.

Továbbra is a bőséges napfény jellemezte az időjárást. A szokatlan szárazság rendkívüli módon megnehezítette a talajmunkálatokat. Nem tudtuk idejében megkezdeni a csemeték kiemelését s így az erdősítést sem.

November. Hőmérséklet tekintetében az az érdekes helyzet alakult ki, hogy Nyugat-Dunántúl volt a leghidegebb és kelet felé fokozatosan emelkedett a havi átlagos hőmérséklet. Így pl. Szentgotthárdon —0,5 °C, Kisvárdán pedig +3,4 °C a havi átlagos érték. A napi középhőmérséklet a hónap első három hetében minden napon 1,5—4,0 °C-kal volt az átlag felett. Majd 21-e után 1,0—2,0 °C-kal az átlag alatt maradt. A legmagasabb hőmérsékleti értékek általában 1-én és 7-én voltak 15—21°-kal. A legnagyobb hideget pedig 26—30. között észlelték —1,0—5,0 °C-ot.

Végre megjött az esős időszak. A lehullott csapadék az egész hónap folyamán mindenütt meghaladta az átlagot. Az ország egyes részein, főleg a Dunántúlon még eddig nem is észlelték ekkora novemberi csapadékmennyiséget. A dunántúli Középhegységben a csapadék az átlag négyszeresét is túlhaladta, de az ország többi részén is az átlag kétszeresét, háromszorosát meghaladó csapadék esett. Csak az ország keleti és déli megyéi kaptak ennél valamivel kisebb csapadékot. 22—26. között szokatlanul nagy hóesés következett be a Dunántúlon, mely hófúvással párosulva a közúti forgalomban, a távbeszélő- és áramszolgáltatásban jelentős zavarokat okozott.

Az időjárás ilyen alakulása erdőgazdasági szempontból további nehézséget okozott. Alig tudtuk megkezdeni a csemetekiemelést a most már átázott talajon, nemskára abba is kellett hagyni a túl sok eső, majd havazás és korán beköszöntött tél miatt. A hó végére úgy megfagyott a talaj, hogy tovább dolgozni nem lehetett. Így az erdősítési munkáknak csak igen kis hányadát lehetett elvégezni. Rendkívüli kárral járt a hó végi nagy havazás Vas- és Zala megye fenyveseiben. A hatalmas pelyhekben hulló nedves hó nyomásának főleg az elegyetlen rudas és középkorú állományok nem tudtak ellenállni s a hozzávetőleges becslés szerint 100 000 m³-t meghaladó hótörés következett be.

Összefoglalva: 1962 őszének időjárása nemcsak a tervek teljesítésében jelentett fennakadást, hanem jelentékeny kárt is okozott.

Dr Papp László

